

Activities in the Museum through the Eyes of Gifted and Talented Children: Şehit Cuma Dağ Natural History Museum

S. Seda Bapoğlu Dümenci

MTA General Directorate

Müdüriye Yıldız Bıçakçı

Ankara University

ABSTRACT

The museum is one of the fields of education and training that offers versatile and effective learning environments and creates the opportunity to learn by experiencing and experiencing. Museums, whose gains on learning are very important, become historical memory reflecting the past as well as ideal learning environments. Taking advantage of museums that offer rich and differentiated learning environments in terms of educational opportunities, contributes to various units of the society, in particular, to develop children's thinking skills, increase cultural knowledge levels and personality development. Museums are important learning environments for differentiation, enrichment and acceleration programs in gifted and talented children. Therefore in this study, it is aimed to examine the views of gifted and talented children about the activities in the museum. This research was designed as a qualitative model and conducted as an action research. Descriptive analysis technique was used to analyze the data. The study group of the research was completed in the 2nd, 3rd and 4th grades of the elementary school in the Science and Arts Center in Ankara in 2017-2018 academic year and 30th gifted and talented children. The data of the study was obtained through semi-structured interview forms, drawings and worksheets. After the study, it was concluded that gifted and talented children had the opportunity to participate in the activities presented in the museum and to receive education in line with their abilities, interests and speed.

Keywords: Museum, education with the museum, gifted and talented child.

Type: Research

Article History

Received: 13.09.2019

Accepted: 14.10.2019

Published: 21.10.2019

Corresponding Author:

S. Seda Bapoğlu Dümenci

SCREENED BY

 iThenticate®
Professional Plagiarism Prevention

MTA Şehit Cuma Dağ Natural History Museum / Ankara

Suggested Citation

Bapoğlu-Dümenci, S. S. & Yıldız-Bıçakçı, M. (2019). Activities in the museum through the eyes of gifted and talented children: Şehit Cuma Dağ Natural History Museum. *Journal of International Museum Education*, 1(1), 18-31.

About The Authors

A School manager at Kindergarden and Preschool at MTA, Ankara in Turkey. She graduated Ph.D. Child education and development. She carries out studies in the field of gifted education and museum education. seda.dumenci@mta.gov.tr, *Orcid ID: 0000-0003-2878-1120*

She started her academic career at Ankara University in 2002 and is currently working as a professor. In this academic process, developmental evaluation in the field of child development and education, early intervention programs, early childhood programs, premature babies, autism spectrum disorder etc. theoretical and practical studies, and also courses on risky babies. mbicakci@ankara.edu.tr, *Orcid ID: 0000-0002-8506-1616*

Üstün ve Yetenekli Çocukların Gözüyle Müzedeki Etkinlikler: Şehit Cuma DAĞ Tabiat Tarihi Müzesi

S. Seda Bapoğlu Dümenci

MTA Genel Müdürlüğü

Müdiye Yıldız Bıçakçı

Ankara Üniversitesi

ÖZET

Müze, çok yönlü ve etkili öğrenme ortamlarını sunan ve deneyimler sonucu yaparak, yaşayarak öğrenme fırsatı yaratan eğitim ve öğretim alanlarından biridir. Öğrenme üzerinde kazanımları oldukça önemli olan müzeler geçmişi yansıtan tarihi bellek olmanın yanı sıra ideal öğrenme ortamlarına dönüşür. Zengin ve farklılaştırılmış öğrenme ortamları sunan müzelerden eğitim imkânları bakımından faydalanmak, toplumun çeşitli birimlerine özellikle çocukların düşünme becerilerini geliştirmelerine, kültürel bilgi düzeylerini arttırmalarına ve kişilik gelişimlerine katkı sağlar. Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların da eğitim programlarında yer alan farklılaştırmalar, zenginleştirmeler ve hızlandırma programları için müzeler önemli öğrenme ortamlarıdır. Bu nedenle bu çalışmada üstün zekâlı ve yetenekli çocukların müze ortamında gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma nitel modelde tasarlanmış ve eylem araştırması şeklinde yürütülmüştür. Veriler analiz edilirken betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim ve öğretim döneminde Ankara'da Bilim Sanat Merkezinde eğitim almakta olan ilkokul 2., 3. ve 4. sınıfa giden 30 üstün zekâlı ve yetenekli çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formları, resim ve çalışma kâğıdı üzerinden elde edilmiştir. Çalışma sonrasında üstün zekâlı ve yetenekli çocukların müzede sunulan etkinliklere katılmaktan keyif aldıkları ve farklı öğrenme alanları yetenekleri, ilgileri ve hızları doğrultusunda eğitim alabilecekleri ortamlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müze, müze ile eğitim, üstün ve yetenekli çocuk.

Tür: Araştırma

Makale Geçmişi

Gönderim: 13.09.2019

Kabul: 14.10.2019

Yayınlanma: 21.10.2019

Sorumlu Yazar:

S. Seda Bapoğlu Dümenci

SCREENED BY

 iThenticate
Professional Plagiarism Prevention

MTA Şehit Cuma Dağ
Tabiat Tarihi Müzesi / Ankara

Önerilen Atf

Bapoğlu-Dümenci, S. S. & Yıldız-Bıçakçı, M. (2019). Üstün ve yetenekli çocukların gözüyle müzedeki etkinlikler: Şehit Cuma DAĞ Tabiat Tarihi Müzesi. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 1(1), 18-31.

Yazarlar Hakkında

S. Seda Bapoğlu Dümenci Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) kreş ve anaokulunda yönetici. Çocuk gelişimi alanında doktora eğitimini tamamladı. Üstün zekâlılar, çevre eğitimi ve müze eğitimi konusunda çalışmaları mevcuttur. seda.dumenci@mta.gov.tr, *Orcid ID: 0000-0003-2878-1120*

Müdiye Yıldız Bıçakçı Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü'nde Prof. Dr. olarak görev yapmaktadır. Bu akademik süreçte çocuk gelişimi ve eğitimi alanında gelişimsel değerlendirme, erken müdahale programları, erken çocukluk programları, prematüre bebekler, otizm spektrum bozukluğu vb. riskli bebekler konularında teorik ve uygulamaya dayalı çalışmaları ve dersleri yürütmüştür. mbicakci@ankara.edu.tr, *Orcid ID: 0000-0002-8506-1616*

EXTENDED ABSTRACT

Museums; are the structures that try to convey the culture and innovations of human beings from generation to generation in order to serve the society. Since the 20th century, museums have also served as educational settings. Museums and historical artifacts are not only limited to the preservation of national values, but also become educational institutions that provide a permanent learning environment. (Buyurgan and Mercin, 2010). In the 21st century, education and teaching methods and techniques changed the perspective of children. In short, the museum activities, where rich learning environments are offered, provide opportunities for differentiation and enrichment in educational programs. Museums are seen as an important support environment in the education and training environments of gifted and talented children who need this differentiation and enrichment (Clark, 2002). VanTassel-Baska and Stambaugh (2006) stated that the education strategies to be applied to gifted and talented children should be used effectively and the environments in which they will realize their learning experiences should be provided. The learning needs of gifted and talented children with different intelligence departments in science and art can be enriched with museum trainings (Kılıç, 2018). Planning, implementation and evaluation processes should be discussed in detail in the process of using museum environments where such important gains are achieved (Buyurgan, 2002). The use of museums as an educational environment (Doğan, 2017), which is one of the most effective environments where teaching activities can be carried out outside the classroom, has an important place especially in the evaluation of children from their own eyes. In the studies where the museum is used as an educational environment, it is seen that children generally shape new experiences more easily (Anderson, Kisiel, Storksdieck, 2006), enrich them (Coughlin, 2010), and facilitate children to understand abstract concepts as well as concrete concepts (Dilli and Bapoğlu Dümenci, 2015). In this study, it is aimed to examine the views of gifted and talented children about the activities carried out in the museum environment based on the understanding of multidimensional dimension.

In this research, qualitative research methods are based on action research model. In this study, semi-structured interview forms, child drawings and worksheets were used for qualitative data collection methods. The study group of the study consists of 30 gifted and talented children attending the 2nd, 3rd and 4th grades of the elementary school in the Science and Arts Center in Ankara during the 2017-2018 academic year. 11 children (6 boys and 5 girls) are in the 2nd class, 4 boys, 5 girls are in the 3rd class and 6 boys and 4 girls are in the 4th class. Şehit Cuma DAĞ Natural History Museum consists of 3 floors. On the ground floor, the planets and stars in the galaxy are explained. Efficient use of fresh water resources to the three-dimensional display system on the same floor is explained by using digital sphere demonstration, question and answer, brainstorming and game techniques. Fossilization and extinction on the first floor were explained. After the activities, individual face-to-face interviews were held with the children and the children were asked to draw the pictures of the ones most memorable about the museum activities. Children's drawing activity was about 20 min. After the pictures were drawn, the children were asked what they drew and the notes were taken next to the figures they drew. Worksheets were handled as data collection tools within the scope of the activities. The worksheets provided the researcher with the opportunity to obtain findings about the process of fossilization, the process of burying in the museum, and the reasons that prevent the decay. The whole duration of these activities and interviews are about 120 min. The findings of the semi-structured interview form after museum education were examined, they stated that 10 children found the digital sphere interesting, 7 children were instructive, 7 children were entertaining, and 6 children were convincing. When the fossil worksheet was examined, they found that 6 children were entertaining, 22 children were instructive and 2 children were exhausting. As for the planetarium, 14 children were found to be informative, 8 children were affected and aroused curiosity, and 8 children were entertaining. When the frequency of the themes seen in the children's paintings was examined, it was seen that 9 children included globes and

planetarium, 8 children drew stones and mines, 6 children depicted fossils and 4 children depicted frozen animals.

The results of the working paper are examined in, the reasons for the extinction of dinosaurs are asked; 21 children, this situation may be caused by natural disasters, 3 children stated that caused by meteor shower. 9 children in the process of burying in the soil, this is the result of landslide, 6 children stated that the wind and rain occurs. 15 paleontologists answered the question of the scientist who studied the fossils. When the answers to the question of the substances that caused the decay were examined, 10 children said that they were formed as a result of airlessness, and 8 children said that substances such as lava, soil and marsh were caused. When the research results are evaluated in general; it is concluded that gifted and talented children enjoy the participation of museum education activities and have environments in which they can receive education in accordance with their abilities and interests and speed in different learning environments. In the museum education programs, rich content can be created for gifted and talented children. It is thought that museum educators will be more productive to gifted and talented children with special education that will enable them to transfer their academic knowledge to target audiences. In museums with extra-curricular learning environments, museum education programs that can be implemented consistently and nationwide can be developed in order to benefit more from educational activities. Enrichment programs such as museum education can include gifted and talented children with different learning skills.

GİRİŞ

Topluma hizmet etmek amacı ile insanlığı ve insanlığın çevresini de kapsayarak kuşaktan kuşağa kültürü ve yeniliği aktarmaya çalışan yapılardan olan müzeler, 20.yy'dan itibaren eğitim ortamı olarak da kullanılmaktadır. Geçmişe ait eserlerle müzeler yalnızca ulusal değerlerin korunmasını sağlamakla sınırlı olmayıp, aynı zamanda kalıcı öğrenme ortamı sağlayan eğitim kurumları olarak görülmektedir (Buyurgan ve Mercin, 2010). 21.yy içerisinde eğitim öğretim yöntem ve tekniklerine bakış açısının değişmesi ve çocukların 21. yy. becerilerini kazanabilmesi için daha çok sosyal öğrenme temelli, grup çalışmalarına açık ve multidisipliner bir anlayışı benimseyen müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması önemli bir yer tutmaya başlamıştır (Adıgüzel ve Öztürk, 1999; Hein, 2008; Özbek, Akyol ve Köksal Akyol, 2017). Falk'a (1999) göre deneyim ve bilgi merkezi olarak kabul edilen çağdaş müzelerde, çocuklar etkinliğe aktif olarak katıldığından; deneyimlerini yaparak, yaşayarak kazandıkları bilinmektedir. Müzede eğitim öğretim etkinliklerinde çocukların aktif olduğu (Talboys, 2011) ve görerek öğrenmenin etkili olduğu gözlemlenmiştir (Mercin, 2008). Müzede öğrenme; sınıf ortamında fırsat bulunamayan ya da fark edilemeyen yetenek ve becerilerin keşfedilmesini sağlamakla beraber, sınıfta deneyimlenmesi olanaksız tecrübelerin kazanılmasına da olanak vermektedir (Şahan, 2005). Müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı ile öğrencilerin resim dersine etkin ve keyifli bir şekilde katılmalarının yanı sıra; yaparak, yaşayarak öğrenme ortamının gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır (Mercin, 2006). Kısaca zengin öğrenme ortamlarının sunulduğu müze etkinlikleri, eğitim programlarında farklılaştırmalara ve zenginleştirmelere fırsat sağlamaktadır. Bu farklılaştırmaya ve zenginleştirmeye ihtiyaç duyan üstün zekâli ve yetenekli çocukların eğitim ve öğretim ortamlarında müzeler önemli bir destek ortamı olarak görülmektedir (Clark, 2002). Zekâ ve yetenek soyut kavramlardan oluşmasına rağmen, genel zihinsel yetenekleri ve temel zihinsel yetenekleri barındıran hatta sanat alanında da yeteneklere yer veren çok boyutlu bir kavramdır (Yılmaz, 2015). Bu çok boyutlu kavramın tanımlanmasında bilişsel alanlara öncelik verilirken, artık günümüzde akranlarına göre farklı özellikler gösterebildiği gibi kendi içerisinde de farklılıklar olmakla birlikte tek bir özellik aranmamaktadır (Gür, 2011). Akranlarına kıyasla fark edilen en belirgin özelliklerinden biri öğrenme, hafıza, problem çözme ve muhakeme gibi bilişsel alandaki gelişimleridir (Maker ve Nielson, 1996). Bu bilişsel becerilerin yanı sıra yoğun merak duygusu, orijinal fikirler, farklı düşünme süreçlerine de sahip oldukları gözlemlenmektedir (Clark, 2002). Eğitim programları hazırlanırken tüm gruplara uygulanan ortak eğitim stratejisi üstün zekâli ve yetenekli çocuklar için de uygulanması gerekmekte olup kendi hızlarında, zenginleştirilmiş, bireyselleştirilmiş vb. eğitim programlarından faydalanmaları özel eğitim alanındaki diğer çocuklar gibi üstün zekâlıların da eğitim hakkıdır (Ataman, 2003). VanTassel-Baska ve Stambaugh (2006), üstün zekâli ve yetenekli çocuklara uygulanacak eğitim stratejilerinin etkin bir şekilde kullanılması ve öğrenme deneyimlerini gerçekleştirecekleri ortamların sunulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Birden fazla yeteneğe ve beceriye sahip olan üstün zekâli ve yetenekli çocukların öğrenme ortamları zenginleştirilerek eğitimsel ve öğretimsel olarak multidisipliner alanlardan faydalanılması önerilmektedir (Yücel, 2012). Bu alanlardan biri olan müzede gerçekleştirilen etkinlikler ile derinlemesine eğitim çalışmalarına fırsat verilerek seçilen konular hakkında kalıcı öğrenme fırsatları sağlanabilmektedir (Tezcan Akahmet ve Ödekan, 2006). İnteraktif öğrenmeleri sağlayan müze eğitimleri ile sanat ve bilim alanlarında etkileşim kurmanın yolları genişletilmektedir (Sheppard, 2010). Zekâ alanları ve bölümleri farklılık gösteren üstün zekâli ve yetenekli çocuklara yaparak yaşayarak sunulan öğrenme ortamları sayesinde görsel ve mekânsal beceri alanında yetenekli bireylerin (tasarım, mühendislik, resim, fotoğraf vb.) yetişmesine fırsat sağlayabilmektedir (Özsoy, 2003). Farklı zekâ bölümlerine sahip olan üstün zekâli ve yetenekli çocukların bilim ve sanat alanındaki öğrenme ihtiyaçları müze eğitimleri ile zenginleşebilmektedir (Kılıç, 2018). Bu denli önemli kazanımların sağlandığı müze ortamlarının eğitim için kullanılması sürecinde planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin ayrıntılı bir şekilde ele alınması gerekmektedir (Buyurgan, 2002). Derslik dışında öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilebileceği en etkin ortamlardan olan müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması (Doğan, 2017), özellikle de çocukların kendi gözüyle kendilerini değerlendirmesi önemli yer tutmaktadır. Müzenin eğitim ortamı olarak kullanıldığı çalışmalarda

genellikle çocukların yeni deneyimlerini daha kolay şekillendirdikleri (Anderson, Kisiel ve Storksdieck, 2006), zenginleştirdikleri (Coughlin, 2010), somut kavramların yanı sıra soyut kavramların da anlaşılmasında çocuklara kolaylık sağladıkları (Dilli ve Bapoğlu Dümenci, 2015) görülmüştür. Değerlendirmede çok yönlü boyut anlayışından yola çıkarak bu çalışmada üstün zekâlı ve yetenekli çocukların müze ortamında gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın amacı, çalışmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri toplama süreci ele alınmıştır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, üstün zekâlı ve yetenekli çocukların müze ortamında gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması modeli temel alınmıştır. Eylem araştırmasını, Elliot (1991), sosyal durum içerisindeki eylemin kalitesini artırmak amacıyla sosyal durumun araştırılması olarak tanımlanmaktadır. Eylem araştırmasında veri toplama teknikleri araştırma sorularına, araştırmanın durumuna ve konuyu araştıran araştırmacının bireysel yeteneklerine göre farklılaşabilir bu doğrultuda verilerin toplanmasında nicel ve nitel toplama tekniklerinden yararlanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada, nitel veri toplama yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formları, çocuk çizimleri ve çalışma kâğıtları kullanılarak doküman analizinden faydalanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim ve öğretim döneminde velileri tarafından alan gezisine katılmasına onay verilen Ankara'da Bilim Sanat Merkezinde eğitim almakta olan ilkokul 2, 3 ve 4. sınıfa devam eden 30 üstün zekâlı ve yetenekli çocuk oluşturmaktadır. 6 erkek ve 5 kızdan oluşan 11 çocuk 2. sınıfta eğitim almakta, 4 erkek, 5 kızdan oluşan 9 çocuk 3. sınıfta eğitim almakta ve 6 erkek, 4 kızdan oluşan 10 çocuk ise 4. sınıfta eğitim almaktadır. Çocukların ailelerinin eğitim durumlarına bakıldığında; çocuğun ailesinin lisans ve dengi okullardan mezun oldukları, 8 çocuğun ailesinin lise ve dengi okullardan mezun olduğu, 2 çocuğun ailesinin ise ilköğretim ve dengi okullardan mezun olduğu anlaşılmıştır. Çocuklardan 6'sı önceden müzede eğitim etkinliklerine katılmış olup MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi'nde daha önce herhangi bir eğitim etkinliğine katılmamışlardır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları aşağıdaki kısaca açıklanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Görüşme sonucunda çocukların müze eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla açık uçlu sorulardan faydalanılmıştır. Bu sorular etkinliklerin kazanımları ve süreci ile çocukların duyuşsal ve günlük yaşamı ile bütünleştirmesine ilişkin sorulardır. Müze eğitim etkinlikleri hakkındaki düşünceler ile uygulanan etkinliklerin kazanımları hakkında bilgi alabilmek için dijital küre, arabul, fosil çalışma yaprağı ve planetaryum eğitimi konusunda çocuklara açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu uygulanmıştır.

Çocuk çizimleri

Çocuklardan müze etkinlikleri ile ilgili akıllarında en çok kalan sahneyi çizmeleri istenmiş, çizimlerden sonra çocukların sözel ifadeleri doğrultusunda sohbet edilerek gerekli notlar alınmıştır.

Çalışma kâğıtları

Etkinliklerin değerlendirilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma kâğıtları dinazor ölüm nedenleri, toprağa gömülme süreci, fosilleri inceleyen bilim ve fosilleşme sürecinde çürümeden kalmasına neden olan maddeler hakkında çeşitli sorulardan oluşmaktadır.

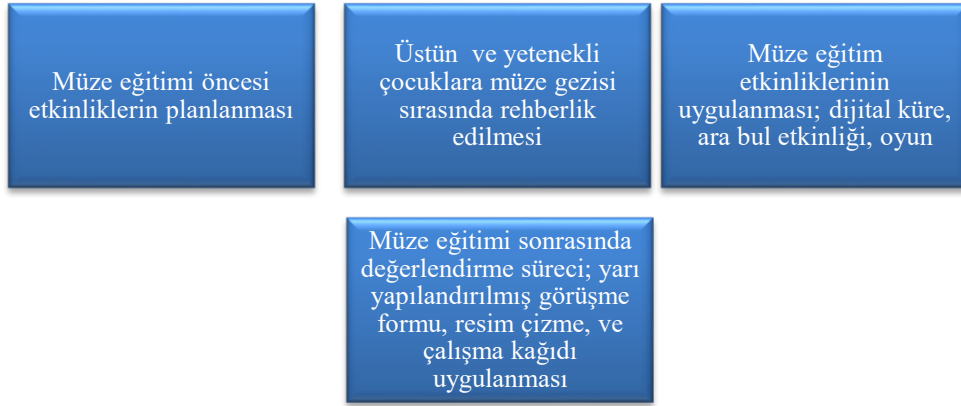
Gerçekleştirilen Etkinlikler

Etkinliklerin planlaması iki aşamadan oluşmaktadır. Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitim programları ve müze eğitimi konusunda alan yazın araştırmaları yapılmıştır. Çocukların hayat bilgisi dersi kapsamında ele aldıkları konuları incelenmiştir. Müze etkinliklerinin uygulaması ise, müze eğitimi öncesinde, müze eğitim uygulamaları ve müze eğitimi sonrasında olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Müze eğitim etkinlikleri, beyin fırtınası, tartışma, anlatım ve oyun teknikleri çerçevesinde planlanmıştır.

Müze eğitimi öncesinde, ilk olarak çocuklara müze kuralları video izletimi ile anlatılmış ardından hangi konuların ele alınacağı konusu tartışılmıştır. Daha sonra, müze eğitim uygulamalarına geçilmiştir. Uygulamalarda her bir konu için müzenin farklı alanları kullanılmıştır. Eğitim etkinliklerinde müze eğitimi sonrası ise değerlendirme süreci olup; üstün zekâlı ve yetenekli çocuklarla müze eğitim etkinlikleri sonrasında yarı yapılandırılmış görüşme formları ile görüşmeler yapılmış, çizimleri istenmiş, yorumlanmış ve ardından çalışma kâğıtlarına cevap vermeleri istenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Şehit Cuma DAĞ Tabiat Tarihi Müzesi 3 kattan oluşmaktadır. Giriş katında araştırmacılarla birlikte rehberler aracılığıyla samanyolu galaksisinde yer alan gezegenler ve yıldızlar anlatılmıştır. Aynı katta bulunan üç boyutlu görüntü sistemi sayesinde tatlı su kaynaklarının tasarruflu kullanılmasını anlatan dijital küre gösteriminin ardından, soru cevap, beyin fırtınası ve oyun teknikleri uygulanmıştır. Birinci katta bulunan fosilleşme ve nesli tükenme ile ilgili kavramlar gösterilerek anlatılmıştır. Diyaromada bulunan doldurulmuş hayvanlarla nesli tükenme kavramı anlatılırken (Beypazarı panteri, İran Leoparı), fosilleşme kavramı ise Yavru Balina ve Maraş Fili iskeleti üzerinden gösterilip bilgi verilerek araştırmacılarla birlikte rehberler aracılığıyla anlatılmıştır. İkinci katta bulunan madeni taşlar bölümünde ise madenleri (Ametist, Kuvars, Lüle, Halit, Süs, Kaplan Gözü taşı vb.), madencilik tarihine ait buluntuları (Çömlek, Bakır, Cüruf örnekleri vb.) oyun yoluyla kavramları öğretebilmek ve bilgi sahibi olabilmeleri için ara bul oyunu oynatılarak incelenmiş ve araştırmacılarla birlikte rehberler aracılığıyla gerekli bilgiler verilmiştir. Etkinliklerin ardından çocuklarla yüz yüze bireysel görüşmeler yapılmış ve çocuklardan müze etkinlikleri ile ilgili akıllarında en çok kalanların resimlerini çizmeleri istenmiştir. Çocukların resim çizme etkinliği yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Resimler çizildikten sonra çocuklara ne çizdikleri sorulmuş ve çizdikleri figürlerin yanına not alınmıştır. Etkinlikler kapsamında çalışma kâğıtları veri toplama aracı olarak ele alınmıştır. Çalışma kâğıtları, araştırmacı için gerçekleştirdiği müze etkinliklerinde fosilleşme süreci, toprağa gömülme süreci, çürümeye engel olan nedenlerin incelenmesi ile ilgili bulguları elde etmesine olanak tanımıştır. Yapılan bu etkinliklerin tüm süresi ve görüşmeler yaklaşık 120 dakika sürmüştür.

Şekil 1. Veri toplama sürecini gösteren akış planı

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde elde edilen bulgular içerik analizi sonucunda belirli kurallara dayalı kodlamalarla kategoriler haline getirilmiştir. İçerik analizi; belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır (Büyüköztürk, 2014). Bu çalışmadan elde edilen veriler, içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan veriler, çocuk çizimleri ve çalışma kâğıtlarından elde edilen veriler olmak üzere 3 kısımdan oluşmaktadır.

Tablo 1.

Görüşme formuna ait bulgular

Tema 1. Dijital Küre Hakkında Düşünceler	f
İlgi Çekici	10
Öğretici	7
Eğlenceli	7
İnandırıcı	6
Tema 2. Arabul Etkinliği Fosil Çalışma Yaprağı	
Öğretici	22
Eğlenceli	6
Yorucu	2
Tema 3. Planetaryum Hakkında Düşünceler	
Bilgi verici	14
Etkileyici – Merak Uyandıran	8
Eğlenceli	8
Toplam	100

Tablo 1’de müze eğitimi ardından yarı yapılandırılmış görüşme formuna ait bulgulara bakıldığında, 10 çocuk dijital küreyi ilgi çekici, 7 çocuk öğretici, 7 çocuk eğlenceli, 6 çocuk ise inandırıcı bulduğunu ifade etmiştir. Örneğin Çocuk 7 “...dönerek farklı yerlerden ışıkların aynı anda gelmesi ilgimi çok çekti daha önce böyle bir şey görmemiştim...” şeklinde ifade etmiştir. Arabul/fosil çalışma yaprağı incelendiğinde 22 çocuk öğretici, 6 çocuk eğlenceli, 2 çocuk ise yorucu bulduklarını belirtmiştir. Örneğin Çocuk 16 arabul

etkinliği hakkında "...konu hakkında hiçbir bilgisi olmayan kişilere bile çok güzel bilgiler veriyor, bu bilgileri verirken hem eğitip hem de eğlendiriyor..." İfadesinde bulunmuştur. Planetaryum hakkında ise 14 çocuk bilgi verici olarak gördükleri, 8 çocuk etkileyici ve merak uyandırıcı, 8 çocuk ise eğglençli olarak gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Örneğin Çocuk 8 Planetaryum hakkında "...ışık kirliliği hakkındaki bilgiler çok değişik ve eğglençliydi, artık geceleri gereksiz yere ışık yakamayacağım..." şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 2.

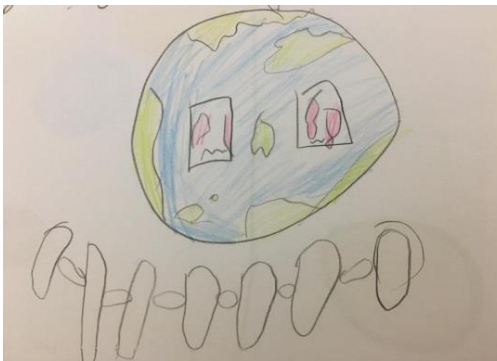
Çocuk çizimlerinde çizimlerine ait görülen temalara ait bulgular

Tema 1. Çocuk Resimlerindeki Temalar	f
Küre ve Planetaryum	9
Taşlar ve Madenler	8
Fosil	6
Dondurulmuş Hayvan	4
Toplam	27

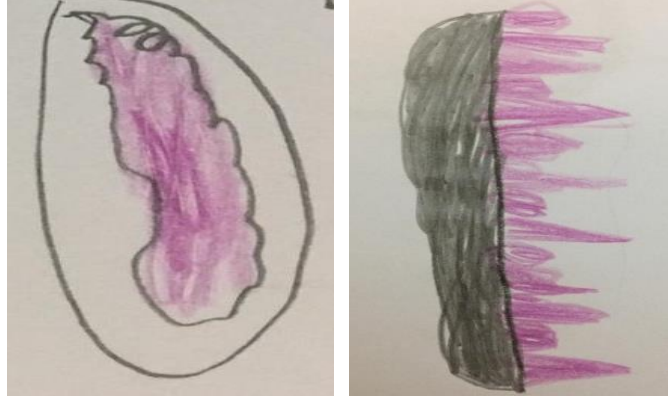
Tablo 2'ye ait çocuk resimlerinde görülen temaların sıklığı incelendiğinde, 9 çocuğun küre ve planetaryuma yer verdiği, 8 çocuğun taşları ve madenleri çizdiği, 6 çocuğun fosilleri, 4 çocuğun ise dondurulmuş hayvanları resmettiği görülmüştür.

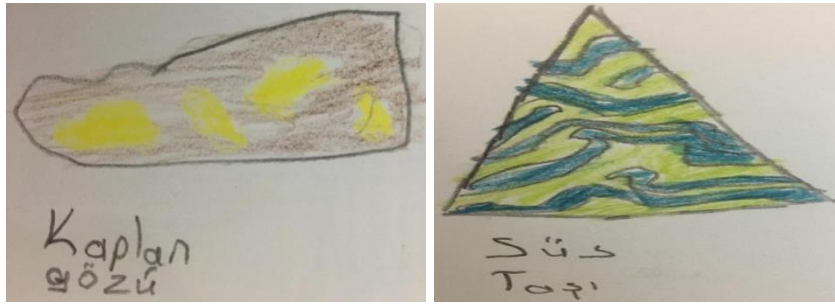
Resim 1. Müze eğitimi ardından çocukların en çok beğendikleri yer olarak balıklı fosil resmi

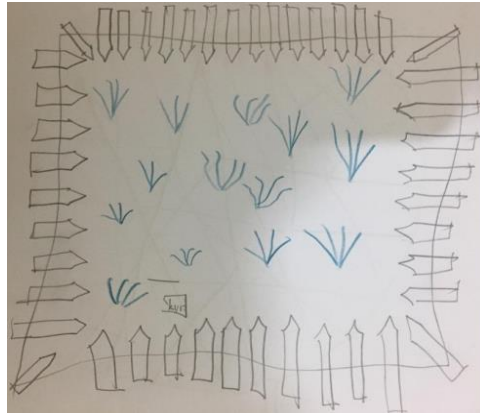
Resim 2. Müze eğitimi ardından çocukların en çok beğendikleri yer olarak planetaryum resmi

Resim 3. Müze eğitimi ardından çocukların en çok beğendikleri yer olarak taşların ve madenlerin resmi

Resim 4. Müze eğitimi ardından çocukların en çok beğendikleri yer olarak taşların ve madenlerin resmi

Resim 5. Müze eğitimi ardından çocukların en çok beğendikleri yer olarak dondurulmuş hayvan resmi

Tablo 3.

Çalışma kâğıdına ait bulgular

Tema 1. Dinozorun Ölümü	f
Doğal Afetler	21
İklim Şartları	4
Meteor Yağmuru	3
Dinozor Kavgası	2
Yiyecek kıtlığı	1
Tema 2. Toprağa gömülme süreci	
Toprak Kayması	9
Rüzgâr ve Yağmurla	6

Zaman (milyonlarca yıl)	6
Havasız Kalma	4
Altında Kalma	3
Tema 3. Fosilleri İnceleyen Bilim	
Paleontolog	15
Antropolog	1
Arkeolog	1
Tema 4. Çürümeden Kalmasına Neden Olan Maddeler	
Havasızlık	10
Lav, toprak, bataklık	8
Hayvan, bitki	4
Su	1
Fosil	1
Toplam	100

Tablo 3'te çalışma kâğıdının sonuçlarına bakıldığında, dinazorların yok olmasının sebepleri sorulduğunda; 21 çocuk bu durumun doğal afetlerden kaynaklı olabileceğini, 4 çocuk iklim şartlarından kaynaklı olabileceğini, 3 çocuk meteor yağmurunun sebep olabileceğini, 2 çocuk dinazor kavgalarının sebep olabileceğini, 1 çocuk ise yiyecek kıtlığından kaynaklanabileceğini ifade etmiştir. Toprağa gömülme sürecinin yaşanması hakkındaki cevaplar incelendiğinde 9 çocuk, bu durumun toprak kayması sonucunda olduğunu, 6 çocuk ise rüzgâr ve yağmurla oluştuğunu, 6 çocuk geçen sürenin etkin olduğunu, 4 çocuk havasız kalma neticesinde gerçekleştiğini, 3 çocuk ise toprağın altında kaldığı için gerçekleştiğini belirtmiştir. Fosilleri inceleyen bilim insanı sorusuna 15 çocuk paleontolog cevabını verirken, 1 çocuk antropolog, 1 çocuk ise arkeolog cevabını vermiştir. Fosillerin çürümeden kalmasına neden olan maddeler sorusunun cevapları incelendiğinde ise 10 çocuk havasızlık sonucunda oluştuğunu, 8 çocuk ise lav, toprak, bataklık gibi maddelerin sebep olduğunu, 1 çocuk suyun sebep olduğunu, 1 çocuk ise fosilin sebep olduğunu söylemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Geçmiş ile günümüz arasındaki kültürel bağı bilimsel, teknik ve sanatsal olarak yansıtan kurumlar olan müzeler etkin bir eğitim kurumu olarak hizmet vermektedirler. Müze eğitimi kavramı müzelerde oynayarak, deneyerek öğrenme alanlarının oluşturulması ile başlamıştır (Çetin, 2010). Bu hizmetten en çok yararlanan ve olumlu bakan grup ise çocuklardır. Görsel sanatlar dersinin müze ortamında ve sınıf ortamında işlenişine ilişkin çocuk görüşlerinin incelendiği araştırmada deney grubundaki çocukların müzede görerek öğrenmenin etkili olduğu görüşünde olduklarını ifade etmişlerdir (Mercin, 2008). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin müze kavramına yönelik algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın sonucunda "müze" kavramına ilişkin 55 metafor ve beş kavramsal kategori geliştirdikleri bu kavramlardan birinin de eğitim öğretim teması olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Yeter ve Kurtdede Fidan, 2018). Zenginleştirmelerin ve farklılaşmaların olduğu müzeler, eğitim programlarının farklılaştırılmasına ihtiyaç duyulan üstün zekâli ve yetenekli çocuklar için de önemli yer tutmaktadır. Üstün zekâli ve yetenekli çocukların özellikleri ve farklılıklarının dikkate alınması, ayrıca öznel becerilerinin açığa çıkarılması gerekmektedir. Çünkü yetenek, sadece genetik faktörlerle değil aynı zamanda çevresel faktörlerle de gelişen bir durumdur (Özsoy, 2003). Üstün zekâli ve yetenekli çocuklar, ülkemizde sayıları her geçen gün artan Bilim Deney Merkezleri'nde kendini ifade edebileceği deney düzenekleri ile öğrenmeleri desteklenebilmektedir. Bilim alanlarının üstün zekâ ve yetenekli çocukların eğitiminde önemli bir eğitimsel araç olduğu ve çoklu potansiyeli desteklediği (Tortop ve Coşkun, 2017) düşüncesiyle Bilim Deney Merkezleri'nin üstün zekâli ve yetenekli çocukların eğitiminin bir parçası olabileceğine yönelik bir model üzerinde durulmuştur (Kılıç, 2018). Müze eğitimi sonrasında yarı

yapılandırılmış görüşme formlarına çocukların verdikleri cevaplar incelendiğinde; müze etkinliklerini öğretici (%23) bulduklarını ifade etmişlerdir. Seidel ve Hudson'un (1999) da benzer açıklamaları ile müzede çocukların görerek dokunarak duyu organlarını kullanması ile soyut olan eğitimin somut hale geldiğini ifade etmiştir. Planlı bir müze gezisinin ilköğretim çocuklarının tutumuna etkisinin incelendiği araştırma sonuçlarından da benzer bulgular elde edilmiş olup, planlı müze gezilerinin çocukların sanat etkinlikleri dersine yönelik tutumlarında da olumlu etkisi olduğu görülmüştür (Güler, 2011). Araştırma sonuçları benzer bulgulara sahip olup, müze etkinliklerini ilgi çekici (%33) , eğlenceli (%23) ve inandırıcı (%20) bulduklarını ifade etmişlerdir. Müze temelli yazma etkinliğinin araştırıldığı bir durum çalışması sonucunda yazmada akıcılık, süreklilik, sıra dışı cümle kurma, mantıksal düşünmede birlik, zengin sözcük dağarcığı ve kontrollü yazma becerisini kazandırmıştır (Karadağ, 2013). Üstün yetenekli çocukların müze eğitiminin klasik eğitim olarak sanat eğitimi üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmada müzelerin etkin öğrenme ortamı olduğu sonucuna ulaşmış ve müze gezilerinin önemini vurgulamıştır (Yücel, 2012). Müze ziyaretlerinin en değerli çıktısı, çocukların alternatif öğrenme yollarıyla aktif şekilde tanışma fırsatı bulduklarını ifade etmiştir (Hooper-Greenhill, 1999). Benzer bir araştırmada da oyuna dayalı müze eğitim etkinliklerinin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutum düzeylerini arttırmada etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Genç ve Buyurgan, 2018). Müze eğitimi sonrasında çocuk resimleri incelendiğinde; müze sonrası etkinlikler arasında akıllarında en çok kalan resmi çizimleri istendiğinde 9 kez planetaryuma ve küreye yer verdikleri görülmüştür. Karadeniz ve arkadaşları (2015), dokunmalı ve etkileşimli sergilerin bireylerin ya da grupların gerçek nesnelere fiziksel keşfetme yoluyla birlikte anlama girişimlerini cesaretlendiren açık eğitsel hedefleri olduğunu ifade etmişlerdir. Müze eğitimi sonrasında çalışma kâğıdına ilişkin bulgular incelendiğinde; fosilleri inceleyen bilim sorulduğunda yeni bir kelime olarak paleontolog ifadesine yer verip meslek tanımını öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Hooper-Greenhill'in (2000) de belirttiği gibi müze eğitimi, ziyaretçilerine kendi yorumlama stratejilerini ve dağarcıklarını harekete geçiren bir görsel öğrenme ortamı sunmasının yanı sıra çocuklar farkındalıklarını, toplumsal ilişkilerini fark edebilecekleri ve becerilerini deneyip sınavacakları eğitim ortamları oldukları için daha çok müze eğitim işbirliği durumları sunulmalıdır (Sivrikaya, 2017). Araştırmada gerçekleştirilen planlı müze gezisinin üstün zekâlı ve yetenekli çocukların belirlenen konu üzerinden bilgi düzeylerinin derinlemesine zenginleştirme fırsatı elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Adıgüzel'in (2006) de ifade ettiği gibi hazırlanarak amaçlarına uygun olarak belirlenen müze eğitimlerinin sadece eğitim alanları ile sınırlı kalmamakta bunun yanı sıra çocuğun kendi doğasında öğrenme fırsatları sunduğunu ve yaratıcı düşüncelerine fırsat veren zenginleştirilmiş ortamlar olabileceğini ifade etmiştir. Özel olarak tasarlanmış bir müze bilimi programının akademik yetenekli ilköğretim öğrencileri üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmadan da elde edilen sonuçlar neticesinde müze bilim programının üstün yetenekli öğrencilerin sorgulama becerilerini geliştirdiği, bilimsel çalışmaya ve bilim insanı anlayışlarını da olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Melber, 2003).

ÖNERİLER

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; üstün zekâlı ve yetenekli çocukların müze eğitim etkinliklerine katılmalarından keyif aldıkları, farklı öğrenme ortamlarında yetenekleri ve ilgileri, hızları doğrultusunda eğitim alabilecekleri ortamlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müze eğitim programlarında üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara yönelik zengin içerik oluşturulabilir. Müze eğitimcilerinin sahip olduğu akademik bilgilerini hedef kitlelere aktarmasını sağlayacak özel eğitimden geçmeleri ile üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara daha verimli olacağı düşünülmektedir. Ders dışı öğrenme ortamlarından olan müzelerde eğitim etkinliklerinden daha fazla faydalanmak amacıyla tutarlı ve sürdürülebilir, ülke çapında uygulanması mümkün müze eğitim programları geliştirilebilir. Geliştirilen programlarda da akranlarına kıyasla farklı öğrenme becerilerine sahip üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara yer verilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. ve Öztürk, F. (1999). Türk eğitim düşüncesinde okul müzesinden müze pedagojisine değişim. *Eğitim ve Bilim*, 14(114), 73-81.
- Adıgüzel, Ö. (2006). Okul dışında farklı bir öğrenme ortamı olarak çocuk müzeleri. *Bilim Eğitim Toplum Dergisi*, 4, 32-40.
- Anderson, D. Kiesel, J. ve Storksdieck, M. (2006). Understanding teachers' perspectives on field trips: discovering common ground in three countries curator: *The Museum Journal*, 49(3), 365-386.
- Ataman, A. (2003). Üstün yetenekli/zekâlı çocuk ile yaşamak. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*.
16.10.2019 tarihinde http://www.fencebilim.com/ustunyetenek/ustun_yetenekli_cocuk_ile_yasamak.pdf adresinden erişilmiştir.
- Buyurgan, S. (2002). Programlı bir müze ziyareti ve sonrasında uygulama örneği. *Gazi Üniversitesi'nin Eğitimde 75. Yılı Sanat Eğitimi Sempozyumu* bildirileri içinde, s. 105-118, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı. 08-10 Mayıs, Ankara: G.Ü. İletişim Fakültesi Matbaası.
- Buyurgan, S. ve Mercin, L. (2010). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. Özsoy, V. (Ed.). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları-2.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Clark, B. (2002). *Growing up gifted*. New Jersey: Pearson Education.
- Clark, G., Manifold M. ve Zimmerman, E. (2007). Meeting the Needs of Artistically Talented Students Who Reside in Real and Virtual, Rural Communities in the United States. *Gifted Education International*. Vol. 23(3), 319-329.
- Coughlin, P. K. (2010). Making Field Trips Count: Collaborating for Meaningful Experiences. *The Social Studies*, 101, 200-210.
- Çetin, Y. (2010). Çağdaş eğitimde müze eğitiminin rolü ve önemi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi/Journal of Institute of Fine Arts*, 8.
- Dilli, R. ve Bapoğlu Dümenci, S. (2015). Okul öncesi dönemi çocuklarına Anadolu'da yaşamış nesli tükenmiş hayvanların öğretilmesinde müze eğitiminin etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 217-230.
- Doğan, C. D. (2017). Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması: Ölçme ve değerlendirme uygulamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(60), 234-248.
- Eliot, J (1991). *Action research for educational change*. Buckingham: Open University Press.
- Falk, J. H. (1999). Museums as institutions for personal learning, *Daedalus*, 128(3), 259.
- Genç, S. ve Buyurgan, S. (2018). Oyuna dayalı müze etkinliklerinin öğrenci erişimi ve görsel sanatlar dersine karşı tutumları üzerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 687-699. DOI: 10.17679/inuefd.440804.
- Güler, A. (2011). Planlı bir müze gezisinin ilköğretim öğrencilerinin tutumuna etkisi. *İlköğretim Online*, 10(1), 169-179.
- Gür, C. (2011). Do gifted children have similar characteristics?: Observation of three gifted children. *International Conference on Education and Educational Psychology (ICEEPSY 2010)*.
- Karadağ, R. (2013). Müze temelli yaratıcı yazma etkinliği: Bir durum çalışması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(3), 507-526.

- Hein, G. E. (2008). *Museum education*, 03.08.2008 tarihinde <http://www.lesley.edu/faculty/ghein/downloads/MuseumEdBlackwellHein.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Hooper-Greenhill, E. (1999). *Müze ve galeri eğitimi*. Meltem Ö. Evren & Emine G. Kapçı (Çev.), Yay. Haz. Bekir ONUR. Ankara: A.Ü. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Hooper-Greenhill, E. (2000). *Museums and the interpretation of visual culture*. London: Routledge.
- Karadeniz, C., Okvuran, A., Artar, M. ve Çakır İlhan, A. (2015). Yeni müzebilim bağlamında müze eğitime çağdaş yaklaşımlar ve müze eğitimcisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 48(2), 203-226.
- Kılıç, A. (2018). Üstün Yetenekli Çocukların Fen Eğitiminde Bilim Deney Merkezlerinin Rolü. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 5(2), 59-66.
- Maker C. J. ve Nilesen A. B. (1996). *Curriculum development and teaching strategies for gifted l (ea2rnrnerds. ed.)*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Melber, L. M. (2003). Partnerships in science learning: Museum outreach and elementary gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 47(4), 251-258, <https://doi.org/10.1177/001698620304700402>
- Mercin, L. (2008). Görsel sanatlar dersinin müze ve sınıf ortamında işlenişine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 325-336.
- Özbek, G., Akyol, A. A. ve Köksal Akyol, A. (2017). Ankara'daki müzelerin eğitim işlevleri açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*, 214.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayınları.
- Seidel, H. ve Hudson, K. (1999). *Müze eğitimi ve kültürel kimlik. Uluslararası İki Çalışma Raporu*. B. Onur (Yay. haz.). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, 12.
- Sheppard, B. (2010). The gift of the ISE frameworks: A better language for museum learning. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.2151-6952.2010.00027.x>
- Sivrikaya, G. (2017). Müzelerin keşif alanı olarak kullanımı. *Millî Eğitim*, 46(214), 123-135.
- Şahan, M. (2005). Müze ve eğitim. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 487-501.
- Talboys, K. G. (2011). *Museum educator's handbook*. (3rd ed.). United Kingdom: Ashgate Publishing.
- Tezcan Akmehmet, K. ve Ödekan, A. (2006). Müze eğitiminin tarihsel gelişimi. *İTÜ Dergisi*, 3(1), 47-58.
- Tortop H. S. ve Coşkun M. F. (2017). Üstün yetenekli öğrencilerde çoklu yetenek gelişiminde etkili olabilecek bir araç: Bilim tiyatrosu. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(3), 116-126.
- VanTassel-Baska, J. ve Stambaugh, T. (2006). Instructional management strategies for effective Curriculum implementation. *Comprehensive Curriculum for Gifted Learners*. (s. 327-345). Denver: Pearson Education Inc.
- Yeter, F. ve Kurtdede Fidan, N. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin müze metaforları. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 173-194.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, D. (2015). *Üstün yetenekliler için psikolojik danışma ve rehberlik uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yücel, H. S. (2012). Üstün yetenekli çocukların, çok alanlı sanat eğitimi yöntemini kullanarak sanat tarihi alanında gerçekleştirdikleri müze gezisinin sanatsal uygulamalarına etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 63-101.